

LAKI JULKISISTA HANKINNOISTA PÄÄKOHTIA

6.3.2018

1

1

YLEISTÄ

- Tarkoitetaan julkisilla varoilla tehtäviä palvelu- ja tavarahankintoja
- Viimeisin lakipäivitys 1.1.2017 – muutoksia lähes vuosittain
- Julkiseksi hankinnoiksi katsotaan laissa kynnysarvot ylittävät hankinnat
 - Kansallinen tavarat/palvelut 60 000 € (ennakoitu arvo ratkaisee)
 - Urakat 150 000 €
 - Terveyspalvelut 400 000 €, ravintolapalvelut 300 000 €
 - EU hankintaraja 209 000 €
 - Julkisyhteisöillä on yleensä omia alhaisempia pienhankintarajoja, jotka sitovat hankintayksiköitä.
- Koskee kaikkia julkisoikeudellisia laitoksi
 - Valtio, kunnat, srk, maakunnat, kuntayhtymät, kuntien liikelaitokset ja yhtiöt, julkisoikeudelliset yhdistykset, muut mitkä tahansa toimijat, kun hankintayksikkö on tukenut hankintaa yli 50 % sen arvosta
 - Julkisin varoin / voittoa tavoittelematon / viranomaisen valvonnassa
 - Yksikkö joka tavoittelee voittoa ja vastaa itse tappioistaan ei ole julkinen hankkija, vaikka sen osakekannan omistaisi yhteiskunnan toimija
- Ei koske oman organisaation sisällä tehtäviä hankintoja
- Kilpailutettava julkisesti, tasapuolisesti, syrjimättömästi
- Aina ensin Hilmassa, vasta sen jälkeen muissa viestimissä
- Suomessa 35 miljardia euroa/vuosi
- Parhaan hinta/laatusuhteen periaate
- Tasapuolisuuden periaate estää korruptiota ja harmaata taloutta
- Suosiminen kiellettyä koko EU-alueella

14.2.2019

CareliaForest Consulting Oy

2

2

YLEISTÄ

- Suositellaan tarjousten pilkkomista pienempiin osiin, että PK-sektori voi niihin osallistua
- Hankinta julkaistava aina sähköisesti verkossa kaikkine liitteineen, eikä materiaalista saa periä maksua tarjoajilta
- Avoimuusperiaate
 - Ilmoitettava sähköisissä järjestelmissä, otettava kaikki tarjoajat huomioon
- Syrjimättömyysperiaate
 - Vaatimukset, ehdot ja vertailuperusteet – pykälä yrittää estää hankinnan määrittämisvallan väärinkäytökset
- Suhteellisuusperiaate
 - Vaatimukset ja kriteerit pidettävä hankintaan nähden suhteellisella tasolla
 - Esim. liikevaihtovaatimus, tietyn merkkinen kalusto, kielitaito, vakuusvaatimus, vakuutusvaatimus

6.3.2018

CareliaForest Consulting Oy

3

3

YLEISTÄ

- Laki koskee vain hankintamenettelyä
 - Tilaaja päättää mitä ostaa / tekeekö omana työnä...
- Laatu huomioitava
 - Määriteltävä itse kuten aikataulu/toimitusnopeus/huoltovarmuus/toistettavuus
 - Ei voi olla syrjivä esim. "oman kunnan urakoitsija"
 - Ei velvollisuutta hankkia halvinta
- Menettelyt
 - Avoin menettely – yleisin
 - Kaikki toimijat voivat olla tarjoajia
 - Asiakirjat oltava sähköisesti saatavilla
 - Tarjouksen jättämisaika oltava riittävän pitkä EU-hankinnoissa vähintään 35 vrk
 - Tarjouksesta ei voi neuvotella
 - Rajoitettu menettely
 - Valitaan ensin tarjoajat kriteerien/pisteytyksen perusteella
 - Toimitetaan kaikille tarjousasiakirjat
 - Myös muilla kuin valituilla valitusoikeus
 - Tarjouksesta ei voi neuvotella
 - Neuvottelumenettely
 - Tarjoajat rajataan maksimissaan kolmeen toimittajaan
 - Valittujen toimittajien kanssa neuvotellaan tarjouksen sisällöstä
 - Eivät mielestäni sovellu metsähankintoihin, eikä saa käyttää aiempaa laajemmin hankinnoissa

6.3.2018

CareliaForest Consulting Oy

4

4

YLEISTÄ

- Puitejärjestely (Porvoon metsäpalvelut 2018)
 - Ensimmäisen vaiheen rajoitettu menettely millä valitaan tarjoajat
 - Toisessa vaiheessa tarjoajat kilpailutetaan kevennetysti
 - Luonteeltaan toimittajaluettelo, mitä sovelletaan portaittain tilauskannan muuttuessa
 - Puitesopimus rajattu maksimissaan neljään vuoteen
- Dynaaminen hankintajärjestelmä, sähköinen huutokauppa
 - Kuten puitejärjestely, mutta mukaan voidaan ottaa kokoajan uusia toimijoita ja tarjoajia
 - Kts. Digitaaliset hankinnat
- Sähköinen luettelo
 - Tarjoajat antavat hankintayksikön käyttöön tuoteluettelonsa/hinnastonsa, mistä hankintayksikkö valitsee haluamansa tuotteet
- Suorahankinta
 - Käyttö on aina perusteltava
 - Vain yksi toimittaja
 - Ei hankintailmoitusta / mutta suositeltava, ettei tule aikarajatonta valitusaikaa
 - Silloin, kun ei saada muilla menettelyillä tarjouksia. Sinäkään tapauksessa hankintaa ei saa oleellisesti muuttaa.
 - Hankinta on oltava välttämätön
 - Näyttö hankintayksiköllä riitautustilanteessa
 - Peruste voisi olla esim. aikataulu yllättävässä tilanteessa, ei kuitenkaan todennäköisissä hankinnoissa esim. myrskytuhojen korjaukset

6.3.2018

CareliaForest Consulting Oy

5

5

EU HANKINNAT

- Oma lainsäädäntö

KANSALLISET HANKINNAT

Yli 60 000 euron hankinnat, mutta alle EU raja-arvojen

PIENHANKINNAT

- Ei tarvitse kilpailuttaa
- Eivät kuulu hankintalain piiriin, kunnilla omat ohjeet ja rajat, valtiolla hankintakäsikirja
- Hankinnat ryhmiteltävä tarkoituksen mukaisesti – monet pienhankinnat voidaan tulkita kansallisiksi
- Hankintalain tavoitteissa viitattu riittävään avoimuuteen, tarkkuuteen ja syrjimättömyyteen myös pienhankintojen osalta
- Tehtävä kirjallinen hankintapäätös, kuten muistakin hankinnoista
- Ei voi valittaa markkinatuomioistuimeen

6.3.2018

CareliaForest Consulting Oy

6

6

POISSULKEMISPERUSTEET EU – ohjeena kansallisiin

- Pakolliset
 - Terroristitoiminta, avunanto ja rahoitus
 - Lapsityövoiman käyttö
 - Ihmiskauppa
 - Johtohenkilöiden tekemät työririkokset
 - Sosiaaliturvamaksujen ja verojen laiminlyönti, jos on lain voimainen tuomio eikä ole maksujärjestelyä
 - Soveltuvuutta koskevien vaatimusten puutteet
- Harkinnanvaraiset
 - Kartelliin osallistuminen
 - Toistuvat virheet/viivytykset aiemmissa sopimussuhteissa
 - Toistuvat tilaajavastuulain laiminlyönnit maksuissa
 - Eturistiriidat
 - Epäasiallinen vaikuttaminen hankinnan valmisteluun
 - Yhteiskuntavastuun laiminlyönti esim. aiemman sopimuksen toteutuksessa
 - Ammatilliset vaatimukset / vakuutus, että ehdot täytyvät, riittää
- Kesto
 - Pakollisissa enintään 5 vuotta tuomiosta, harkinnanvaraisissa 3 vuotta
 - Aiemminkin, kun yritys voi osoittaa, että korjaavat toimenpiteet on tehty

6.3.2018

CareliaForest Consulting Oy

7

7

TARJOUSPYYNTÖ

- Hiljassa ilmoitetaan aina ja ensimmäisenä
- Ilmoitettava ennakolta tarkasti
 - Hankinnan kohteen määrittely
 - Valintaperusteet/pisteytykset (tarkasti)
 - Yritysten valintaan vaikuttavat perusteet kuten luottokelpoisuus, resurssit
 - Ei saa olla tulkinnanvaraisuutta
 - Sisällettävä kaikki tarjouksen tekemiseen vaikuttavat asiakirjat ja seikat sekä luettelo toimitettavista todistuksista, kalustovaatimukset...
- Tarjouspyyntöä ei voida muuttaa julkaisun jälkeen
 - Kysymykset ja vastaukset
 - Vähäiset tarkennukset sallittuja
- Tarjouksista on valittava paras käyttäen ennalta ilmoitettuja vertailuperusteita
- Virheellisestä hankinnasta oikeus valittaa (huom. kynnysarvot)
 - Markkinatuomioistuimien ei käsittele pienhankintoja / Kilpailuvirasto käsittelee
- Voi sisältää tulevat sopimusehdot tai viittaus yleisiin ehtoihin JYSE 2004
 - Sopimusehdot eivät saa olla syrjiviä
- Tarjouspyynnön voimassa ololle ei ole määräystä laissa (suositus väh. 14 vrk)
- Tarjousten on oltava vertailukelpoisia, määrämuoto

6.3.2018

CareliaForest Consulting Oy

8

8

TARJOUSTEN VERTAILU / TAJOAJIEN SOVELTUVUUS

- Luottamuksellisia hankintapäätökseen asti
 - Avataan yhtä aikaa vasta tarjousajan umpeuduttua
1. Tarkistetaan tarjoajien kelpoisuusvaatimukset
 - Hylättäviä tai myöhästyneitä tarjouksia ei saa ottaa vertailuun
 - Voidaan tarkistaa vain voittajalta (yleistyvä käytäntö)
 2. Tarjouksen ehtojen tarkistaminen
 - Muodollisuudet kunnossa, kaikki pyydetty materiaali
 - Voidaan pyytää tarkennuksia, kun tasapuolisuus ei vaarannu
 3. Valittava kokonaistaloudellisesti edullisin
 - Kaikki ennalta annetut seikat vertailtava
 - Uusia perusteita ei saa olla
 - Perusteet ilmoitettava tarjouspyynnössä tarkasti
 4. Hankintapäätös
 - Tehtävä aina ja perusteltava kirjallisesti
 - Käytävä ilmi miten vertailu on tehty ja miten pisteytetty
 - Asiakirjat tulevat tässä kohtaa julkisiksi, poistettava liike- ja ammattisalaisuudet

6.3.2018

CareliaForest Consulting Oy

9

9

5. Tarjoajien informointi

- Kaikille tarjoajille on ilmoitettava
- Valitusajan laskenta alkaa tiedoksi saannista
- Muutoksen hakuohjeet pakollisia

6. Hankintasopimus

- Tehtävä kirjallinen hankintasopimus
- Kansallisissa hankinnoissa ei tarvitse odottaa valitusaikaa vaan sopimuksen voi tehdä heti

7. Sopimuksen valvonta

- Sopimusta on valvottava ja tarvittaessa ryhdyttävä korjaaviin toimenpiteisiin eli hankinta on suoritettava tarjouspyynnön ja sopimuksen mukaisena
- Sopimusehdoissa on huomioitava uusi kilpailutus ja valitusprosessi (tuomioistuimet ovat soveltaneet ns. 10 %:n sääntöä)

8. Miten asia ratkaistaan tasatilanteessa

- Pitäisi olla määritettyä jo tarjouspyynnössä

6.3.2018

CareliaForest Consulting Oy

10

10

MUUTOKSENHAKU VIRHEELLISEEN HANKINTAMENETTELYYN

- Valitusaika 14 vrk tiedoksaannista
 - Seuraavasta päivästä alkaa laskenta

6.3.2018

CareliaForest Consulting Oy

11

11

SOPIMUKSEN VAATIMUKSET

- Taloudellinen arvo ja vastikkeellisuus
 - Vastikkeena raha, tavara, vastasuorite tms.
- Toinen osapuoli on hankintayksikkö
- Kahden oikeushenkilön välinen sopimus
 - Hankintayksikkö voi olla lain tarkoittama oikeushenkilö
- Määräysvalta sopimuskumppanin valinnassa
- Sopimuksessa eriteltävä suorite ja vastike

6.3.2018

CareliaForest Consulting Oy

12

12